

**MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI**
Podsekretarz Stanu

Warszawa, dnia 14.09. 2015 r.

DWOIP-I-072-7/15

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2015 -09- 16
ZAL.	NR .....

Pan

Adam Bodnar

Rzecznik Praw

Obywatelskich

Szereg Dariusz Rzecznik

W odpowiedzi na pismo z dnia 21 lipca 2015 r. - numer pisma KMP.571.5.2015 dotyczącego poddawania przedstawicieli Rzecznika Praw Obywatelskich (Krajowego Mechanizmu Prewencji) przez funkcjonariuszy Służby Więziennej procedurze kontroli w trakcie wizytacji jednostek penitencjarnych, uprzejmie informuje, że po wnikliwym zapoznaniu się z przedstawionymi w piśmie argumentami Ministerstwo Sprawiedliwości w dalszym ciągu podtrzymuje stanowisko w przedmiotowej sprawie zawarte w piśmie z dnia 28 lipca 2015 r. DWOIP-I-072-7/15.

Z przepisów ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. Nr 9, poz. 557, z późn. zm.) wynika prawo wstępu zarówno Rzecznika Praw Obywatelskich, jak i osoby przez niego upoważnionej w każdym czasie, bez ograniczeń, do zakładów karnych, aresztów śledczych i innych miejsc, w których przebywają osoby pozbawione wolności, oraz poruszania się po ich terenie.

Jednocześnie w stosunku do tych osób obowiązują przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2010 r. w sprawie szczegółowego trybu działań funkcjonariuszy Służby Więziennej podczas wykonywania czynności służbowych

(Dz.U. Nr 147j, poz.984). Osoby te mają obowiązek poddania się wylegitymowaniu przez funkcjonariuszy pełniących służbę przy wejściu do jednostki penitencjarnej, gdyż jest to konieczne dla ustalenia tożsamości osoby.

Regulacje dotyczące kontroli osobistej osób ubiegających się o wstęp oraz opuszczających teren jednostek penitencjarnych znajdują się w ustawie z dnia 9 kwietnia 2010 o Służbie Więziennej (Dz.U. z 2014 r. poz 1415). Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 3 ustawy funkcjonariusze Służby Więziennej mają obowiązek m. innymi dokonania kontroli osobistej tych osób i kontroli ich ubrania i obuwia.

Z obowiązku tego wyłączone są jedynie podmioty wymienione w art. 18 ust. 2 pkt 1-8, a więc: Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, Prezes Rady Ministrów, członkowie Rady Ministrów, Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka, Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych, osoby korzystające z immunitetu parlamentarnego, sędziowskiego lub prokuratorskiego, osoby korzystające z immunitetów dyplomatycznych lub konsularnych na mocy ustaw, umów międzynarodowych albo powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych.

Przepis ten nie przewiduje rozszerzenia grona wskazanych osób o osoby upoważnione do działania w ich imieniu (analogicznie do art. 8b kkw). Wobec powyższego o ile Rzecznik Praw Obywatelskich należy do podmiotów wyłączonych z obowiązku poddania się kontroli osobistej i kontroli ubrania, to wyłączenie to nie obejmuje pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich. W aspekcie tym nie mają znaczenia cechy i przymioty pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich określone w ustawie z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz.U. z 2013 r. poz. 269, ze zm.) oraz w Kodeksie Etyki Pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich. Wymaganiem określonymi w powołanych aktach prawnych muszą się, bowiem cechować również pracownicy innych podmiotów wyłączonych z pod kontroli wymienionych w art. 18 ust. 2 pkt 1-8 ustawy o Służbie Więziennej.

Zgodnie z art. 1 ust. 4 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2014 r. poz. 1648) Rzecznik wykonuje funkcje organu wizytującego do spraw zapobiegania torturom i innemu okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu (Krajowy Mechanizm Prewencji) w rozumieniu protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2001 r. (Dz.U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192).

Art. 20 Konwencji przewiduje przyznanie Krajowemu Mechanizmowi Prewencji m. innymi dostępu do wszystkich miejsc uwięzienia, ich instalacji i urządzeń. W myśl art. 20 u.r.p.o. Rzecznik wykonuje swoje zadania przy pomocy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich.

Powyższe wymogi spełnia regulacja zawarta w art. 8b Kodeksu karnego wykonawczego, stanowiąca o prawie wstępu zarówno Rzecznika Praw Obywatelskich, jak i osoby przez niego upoważnionej w każdym czasie, bez ograniczeń do zakładów karnych, aresztów śledczych i innych miejsc, w których przebywają osoby pozbawione wolności oraz poruszania się po ich terenie.

Przywołane wyżej przepisy Ustawy o Służbie Więziennej przewidują jednak obowiązek poddania kontroli osób wizytujących jednostki penitencjarne innych niż Rzecznik Praw Obywatelskich.

Podkreślić należy, iż analiza powyższych regulacji prowadzi do wniosku, iż wymogi obowiązujące w stosunku do pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich nie mogą być oceniane, jako ograniczenie prawa wstępu przy wejściu na teren jednostki penitencjarnej, przyznanych przez Konwencję.

Zgodzić się natomiast należy z postulatami, iż istotne znaczenie dla właściwego wykonywania funkcji przez KMP ma sposób wykonywania przepisów ustawy o Służbie Więziennej dotyczących regulacji odnoszących się do procedury kontroli osobistej pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich. Przepisy te

powinny być interpretowane w duchu postanowień Konwencji. Procedura, której poddawani są pracownicy Krajowego Mechanizmu Prewencji wizytujący jednostki penitencjarne powinna, z jednej strony być zgodna z obowiązującym prawem z drugiej natomiast uwzględniać, iż pracownicy KMP nie mogą być poddawani jakiegokolwiek formie nacisku i rodzić obawy ograniczenia ich niezależności w zakresie wykonywania obowiązków służbowych, np. poprzez celowe wydłużanie oczekiwania na wstęp lub długotrwałą kontrolę.

Reasumując, należy stwierdzić, że ewentualne zmiany w przepisach ustawy o Służbie Więziennej regulujących kwestię wymogów obowiązujących przy wchodzeniu na teren jednostek penitencjarnych nie są konieczne.

Wojciech Węgrzyn